

یاران روحانی با تقدیم تحیات امنع ابهی

همانگونه که همه ما به طور طبیعی با آن درگیر و مشغول هستیم، زندگی خانوادگی، بستری است که در آن با چالشهای بسیاری که به فرموده بیت العدل اعظم الهی، میتواند روحانی، مادی و یا اجتماعی باشد، روبه رو می شویم. که از آن جمله میتوان به موارد ذیل اشاره نمود.

تصمیم گیری درباره تعلیم و تربیت فرزندان، امور مالی، فقدان محبت و مراقبت، غفلت از امور روحانی، تنزل کرامت انسانی، فقر، ناامنی، و خشونت و نیروهایی که نارضایتی، نزاع و خودمحوری را تقویت می کنند و....

در این برنامه سعی گردیده است تمسک به اصل مهم مشورت و لزوم تبعیت از تعالیم مبارکه، به عنوان طرّقی در مواجهه با چالشهای گریز ناپذیر زندگی، مورد بررسی قرار گیرد. امید آنکه این تأمل و گفتگو هر یک از ما را در رویایی با این چالشها، مساعدت نماید

مطلبی که تحت عنوان "نمونه ای برای روش حل مسئله" در برنامه قرار گرفته است می تواند به عنوان یک الگو در مواجهه با چالشهای مشابه، مورد استفاده باشد.

جانتان خوش باد

عنوان: مقابله با چالش های زندگی در خانواده

قسمت روحانی

۱. مناجات شروع
۲. بیان مبارک حضرت بهاء الله
۳. بیان مبارک حضرت عبدالبهاء

قسمت اداری

۴. بیان مبارک حضرت ولی امرالله
۵. قسمتی از هدایت بیت العدل اعظم الهی
۶. هدایت بیت العدل اعظم الهی در پاسخ یکی از احبّا
۷. نمونه ای برای حل مسئله
۸. مشورت بهایی در چارچوب خانواده بهایی
۹. کاربرد تعالیم روحانی در خانواده
۱۰. شور و مشورت
۱۱. برنامه نونهالان و نوجوانان عزیز
۱۲. قسمت اجتماعی
۱۳. انس و الفت
۱۴. مناجات خاتمه

۱- مناجات شروع

ای پروردگار، این عقد الفتی که بر بستی پاینده دار و این بنده و کنیز را ارتباطی روحانی و جسمانی بخش. این اقتران را شکون فراوان ده و این ازدواج را سبب ابتهاج فرما. بر روحانیت هر دو بیفزا و نورانیت بخش تا هر دو در نهایت راستی و حقیقت پرستی به عبودیت آستان مقدس موفق گردند جز تو نخواهند و جز تو نجویند و جز ذکر تو نگویند. سرگشته کوی تواند و آشفته روی تو. توئی عزیز و مهربان و توئی بخشنده و منّان. أَنْتَ الْمُؤَفَّقُ الْمُؤَيَّدُ الْكَرِيمُ الرَّحِيمُ

منتخباتی از مکاتیب حضرت عبدالبهاء جلد دوم ص ۴

۲- بیان مبارک حضرت بهاءالله

حضرت موجود میفرماید :

جمال اقدس ابهی می فرمایند : در جمیع امور به مشورت متمسک شوید چه که اوست سراج هدایت راه نماید و آگاهی عطا کند.....

۳- بیان مبارک حضرت عبدالبهاء

زن و شوهر باید معلومات خود و استعدادات خود و جسم و جان خود را، در مرحلهٔ اوّل به حضرت بهاءالله و سپس به یکدیگر نثار نمایند. باید افکارشان عالی و آمالشان نورانی و قلوبشان روحانی و ارواحشان، مطلع انوار شمس حقیقت باشد. نباید به جهت اتفاقات و تصادفات فانی این زندگی تغییر پذیر، نسبت به هم بدبین شوند و خُلق تنگی نمایند. قلوبشان باید وسیع و مُنشرح و به وسعت جهان الهی باشد. هر وقت اختلاف نظری بین ایشان تولید شود، باید به مُنتهی درجه سعی نمایند که آن را بین خود حل کنند و نگذارند خبر آن به خارج سرایت کند. زیرا مردم مستعد هستند که ذرهٔ صغیر را جَبَل کبیر نمایند و نیز هرگاه به علّت پیش آمدی رنجشی از یکدیگر حاصل نمودند، نباید آن را در دل نگاهدارند. بلکه بالطبع باید آن را برای یکدیگر شرح و توضیح دهند و کوشش کنند هر چه زودتر این نفاق و کدورت، برطرف شود. باید یگانگی و یاری را بر حسادت و ریا، ترجیح دهند و مانند دو آئینهٔ صافی باشند تا انوار ستارگان محبّت و جمال را در یکدیگر منعکس سازند. شما باید تصوّرات و افکار عالی و آسمانی خود را به یکدیگر بگوئید هیچ امر مخفی در بین خود نداشته باشید.

گلزار تعالیم بهائی ص ۱۶۱

۴- بیان مبارک حضرت ولی امرالله

حضرت بهاءالله همچنین بر اهمّیت مشورت تأکید فرموده اند. ما نباید تصوّر کنیم که این روش پر ارزش، منحصر به مؤسسات اداری امری است. مشورت خانوادگی با استفاده از بحث و گفتگوی کامل و صادقانه همراه با آگاهی از لزوم میانه روی و اعتدال، می تواند نوش داروی اختلافات خانوادگی باشد. زنان نباید سعی کنند تا شوهران خود را تحت تسلط خود درآورند و به همین ترتیب شوهران نیز نباید بکوشند تا همسران خود را زیر سلطهٔ خویش گیرند.

حیات بهائی مارس ۲۰۰۸

۵- قسمتی از هدایت بیت العدل اعظم الهی

مردان بهائی این فرصت را دارند که به دنیای اطراف خود، چهره جدیدی از روابط زن و مرد را که در آن توسل به زور و تعرض از بین رفته و همکاری و مشورت، جایگزین آن شده است، نشان دهند. بیت العدل اعظم در جواب به سؤالات واصله فرموده‌اند که: در روابط زناشویی، زن و شوهر هیچ یک نباید هرگز به ناحق، دیگری را تحت سلطه خود در آورد. اگر از طریق مشورت توافق حاصل نشود، گاهی زن یا شوهر باید از خواست طرف دیگر تبعیت نماید، هر زن و شوهری باید خود تصمیم بگیرند که دقیقاً تحت چه شرایطی چنین تبعیتی باید صورت گیرد.

مجموعه ای در مورد حیات بهایی ص ۱۳

۱۰- شور و مشورت:

بیت العدل اعظم الهی می‌فرمایند:

در خانواده بهائی، زن و شوهر شرکای حقیقی یکدیگرند و یکی تابع دیگری نیست. آنان با یکدیگر از طریق دعا، مطالعه، مشورت و تأمل در عمل، به مقابله با چالش‌های زندگی — چه روحانی، چه مادی و چه اجتماعی — می‌پردازند..... هر مرحله از زندگی زناشویی، چالش‌ها و فرصت‌هایی خاص را به همراه خواهد داشت که زن و شوهر باید نهایت تلاش را مبذول دارند تا با همکاری و با کارآیی، امور را اداره نموده در عین حال ترقی روحانی، عقلانی و حرفه‌ای یکدیگر را هم تضمین نمایند.

۳۰ مارس ۲۰۲۵

با توجه به پیام فوق، در مقابله با چالش‌های زندگی (چه روحانی چه مادی و چه اجتماعی) چه باید کرد؟

۶- هدایت بیت العدل اعظم الهی در پاسخ یکی از احبّا

که خواهان درک عمیق‌تری از این مطلب شده بود که پدر، رئیس خانواده محسوب می‌گردد، در نامه‌ای از جانب بیت العدل اعظم آمده است:

همان‌طور که در نامه خود اشاره کرده‌اید بیت العدل اعظم الهی فرموده‌اند که با توجه به برخی مسئولیت‌ها که به پدران واگذار شده، پدر می‌تواند رئیس خانواده محسوب شود. اما کلمه رئیس در اینجا به آن مفهومی که عموماً استفاده می‌شود به کار نرفته است بلکه باید با توجه به اصل مساوات زن و مرد و بیانات بیت العدل اعظم که زن و شوهر هیچ یک نباید هرگز به ناحق دیگری را تحت سلطه خود درآورد، مفهوم جدیدی برای آن یافت. بیت العدل اعظم قبلاً در پاسخ سؤال یکی از احبّا فرموده‌اند که استفاده از کلمه "رئیس" "برتری به شوهر عطا نمی‌کند و به او حق مخصوصی که حقوق سایر اعضای خانواده را زیر پا گذارد نمی‌دهد." هم‌چنین فرموده‌اند که اگر پس از مشورت دوستانه توافق حاصل نشد "گاهی زن باید از خواست شوهر تبعیت نماید و زمانی شوهر باید تابع خواست زن باشد، ولی هیچ یک نباید به ناحق بر دیگری تسلط جوید." این مفهوم با کاربرد متداول کلمه "رئیس" که غالباً هنگامی که حصول توافق بین زن و شوهر ممکن نیست، حق بدون قید و شرط تصمیم‌گیری را به مرد می‌دهد، به نحوی بارز مغایرت دارد

مجموعه‌ای در مورد حیات بهایی مارس ۲۰۰۸

۷- نمونه ای برای حل مسئله

(این یار روحانی در مورد تصمیمات زن و شوهرهای شاغل که با دنبال کردن حرفه خود ظاهراً دوراه جداگانه را طی می کنند سوال کرده است)

مسئله ای که مطرح کرده اید برای زن و شوهرهای بهائی که با نیازها و فرصت های موجود در جامعه امروز روبه رو هستند، بسیار مهم است. مانند بسیاری از جنبه های دیگر زندگی روزانه، راه حل این مسئله را باید در فهم و به کارگیری تعالیم امر مبارک جستجو نمود. احبا باید این واقعیت را کاملاً درک کرده، بدون ناراحتی بپذیرند که راه حل های حاصله ممکن است از نقطه نظر کسانی که به موهبت قبول موعود الهی فائز نشده اند و در چنگال افکاری اسیرند که هر چند وسیعاً مورد قبول اهل عالم است ولی با تعالیم بهائی مغایرت دارد، ناقص و نارسا باشد.

آنچه در بررسی این موضوع باید مخصوصاً به آن توجه داشت هدفی است که مؤمنین به حضرت بهاءالله در زندگی دارند و آن شناسائی و پرستش خداوند است. این هدف، مستلزم خدمت به ممنوع و خدمت در جهت پیشرفت امر الهی است. در تعقیب این هدف، بهائیان باید کوشش نمایند تا با استفاده از طرق موجود تا حد امکان استعدادها و قابلیت های خود را پرورش دهند.

بر اثر محدودیت هایی که در این عالم خاکی وجود دارد، احباً در بسیاری موارد خود را از پرورش کامل استعدادهای خویش محروم می بینند. این محرومیت ممکن است از فقدان منابع اقتصادی یا نبودن امکانات تحصیلی و یا لزوم انجام تعهدات و وظایف دیگری مانند مسئولیت های زندگی زناشویی و وظایف خانوادگی که آزادانه اختیار نموده اند، ناشی شده باشد. در بعضی موارد ممکن است علت آن تصمیم آگاهانه برای فداکاری برای امرالله باشد، مانند وقتی که یک مهاجر برای خدمت در محلی مستقر می شود که فاقد امکانات لازم برای پرورش استعدادها و قابلیت های خاص اوست. اما این محرومیت ها و محدودیت ها به معنای این نیست که این دوستان قادر نیستند مقصد اصلی حیات روحانی خود را تحقق بخشند بلکه صرفاً، عناصری از یک چالش عمومی برای سنجش و ایجاد تعادل در صرف وقت و انرژی برای رسیدگی به امور گوناگون زندگی است.

چون موقعیت افراد بسیار متفاوت است. هیچ گونه پاسخ کلی برای پرسش های شما در مورد تصمیم گیری زن یا شوهر های شاغل که با دنبال کردن حرفه خود ظاهراً دوراه جداگانه را طی می کنند وجود ندارد. هر زن و شوهری باید با اتکا به فرایند مشورت بهائی تصمیم بگیرند که بهترین راه برای آنها چیست و در انجام این کار می توانند از جمله عوامل زیر را در نظر بگیرند:

- توجه به اصل تساوی که باید راهنمای مشورت میان زن و شوهر باشد....
- تاکید بسیار در آثار بهائی بر حفظ پیوند زناشویی و تحکیم اتحاد بین دو شریک زندگی
- مفهوم یک خانواده بهائی که در آن مادر، اول مربی فرزندان به شمار می رود و پدر که مسئولیت اصلی تأمین معیشت خانواده را بر عهده دارد.... این امر به هیچ وجه بدان معنا نیست که این وظایف ثابت و تغییر ناپذیرند و نمی توان آنها را بر حسب نیاز و شرایط خانواده تبدیل و تعدیل نمود.
- موقعیت های خاص مختلفی که ممکن است پیش بیاید، مانند امکانات شغلی در زمانی که بیکاری عمومی رواج دارد، فرصت ها و توانائی های استثنائی که ممکن است یکی از طرفین ازدواج دارا باشد و یا نیازهای مبرم امرالله که ممکن است مستلزم فداکاری احباً باشد.

موفقیت چنین مشورتی بدون شک به میزان توسل به دعا و مناجات و توجه قلبی به درگاه الهی، احترام متقابل زن و شوهر به یکدیگر، آرزوی خالصانه آنها برای یافتن راه حلی که باعث حفظ اتحاد و هماهنگی بین آنها و سایر اعضای خانواده گردد و آمادگی آنان برای مصالحه و سازش در چارچوب تساوی، بستگی خواهد داشت.

مجموعه ای در مورد حیات بهایی مارس ۲۰۰۸ ص ۱۶

۸- مشورت بهایی در چارچوب خانواده بهایی

کاربرد اصل مشورت بهایی در چارچوب خانواده بهایی به دو صورت خواهد بود: یکی در مقام وسیله ای برای تصمیم گیری و دیگر به صورت فرایندی برای ریشه یابی کامل مسائل و مشکلات و رسیدن به وحدت نظر... لازمه داشتن یک جریان مشورتی موفق، وجود جوّی مناسب است که در آن هریک از شرکات کنندگان بدون ترس از تحقیر، استهزاء، توهین و یا نادیده انگاشته شدن، در اظهار نظریات و پیشنهادات خود، آزاد باشد. ایجاد یک چنین جوّی تنها براساس قبول یگانگی نوع بشر و برابری زن و مرد و درک اهمیت رعایت ادب و احترام در همه روابط انسانی می تواند امکان پذیر باشد... گرچه این مشورت تابع همان شیوه ای است که در اجتماعات بهایی اعمال میشود ولی با آن متفاوت است زیرا در آن گردهمایی ها در مواقعی که اتفاق آراء حاصل نمیشود، گروه تابع رأی اکثریت و مُلزم به حمایت از آن تصمیم می باشد. بیت العدل اعظم در مورد به کارگیری روش مشورت بهایی در تصمیم گیری پدر و مادر چنین راهنمایی می فرمایند:

در هر گروه مشورت هر چقدر هم محبت آمیز باشد با این حال گاه نکاتی مطرح می شود که توافق آراء بر سر آن حاصل نمی شود. در یک محفل روحانی این مشکل بارأی اکثریت رفع می گردد. اما هنگامی که فقط دو نفر در مشورت شرکت دارند، مثلاً در مورد زن و شوهر، اکثریتی وجود ندارد. بنابراین «گاهی زن باید از خواسته شوهر تبعیت نماید و زمانی شوهر باید تابع خواست زن باشد ولی هیچ یک نباید به ناحق بر دیگری تسلط جوید»...

در توضیح این اختلاف نظر در نامه ای از جانب بیت العدل اعظم آمده است: «گاهی زن یا شوهر باید از خواست طرف دیگر تبعیت نماید. اینکه دقیقاً در چه وضع و موقعیتی چنین تبعیتی باید صورت گیرد امری است که به تصمیم هر زوج بستگی دارد.»

تا دو بال متساوی نگردد مرغ پرواز ننماید صص ۷۶-۷۳

۹- کاربرد تعالیم روحانی در خانواده

بر عادات و سنن پنهان و دیرینه غلبه کردن، کار آسانی نیست. اما آگاهی از این کوله بار فرهنگی که همه ما بر دوش داریم، نقطه شروعی است برای مبارزه با آن. به عبارت دیگر زنگ خطری است که مراقب باشیم که مبادا خدای ناکرده وقتی که آخر روز به خانه می‌رسیم مانند لباس بیرونی که به لباس خانه تبدیل می‌شود، شخصیت و رفتارمان هم عوض شود و در فضای خصوصی خانه، فرد دیگری شده، با اصولی دیگر رفتار و عمل کنیم.

مراقب باشیم که اگر از ادب و احترام به عنوان طراز اول از برای هیکل انسانی سخن می‌گوئیم: "بگو ای قوم طراز اول از برای هیکل انسانی، ادب است." متوجه طرز سخن، لحن کلام و محتوای صحبت‌مان با همسر و فرزندانمان باشیم. آیا آموخته ایم که چگونه با لسان شفقت سخن بگوئیم و چگونه با گوش جان بشنویم؟

اگر معتقدیم "تا زمانی که مساوات بین مرد و زن کاملاً تمکّن و تحقق نیافته، ممکن نیست عالم انسانی به حدّ کمال ترقی نماید." آیا بر اجرای این اصل و به منصفه ظهور رساندن آن در خانواده، آگاهانه و مصراً نه عاملیم؟ و آیا هر از چندی به جهت اطمینان از پیشرفت در این مسیر، جویای آنچه همسر در این مورد تجربه و احساس می‌کند، هستیم؟

اگر معتقدیم که آسمان حکمت الهی به دو نیر روشن و منیر، مشورت و شفقت، در جمیع امور به مشورت متمسک شوید چه که اوست سراج هدایت. "آیا در صدد پرورش فرهنگی در خانواده هستیم که تمامی تصمیمات با مشورت با همسر گرفته شده، هر عضوی نه تنها حق داشتن عقیده و صدا و تجربه خود را داشته باشد بلکه در بیان آزادانه آن، تشویق و ترغیب هم بشود؟

اگر به وحدت در کثرت معتقدیم، آیا آماده ایم که با احترام به نظرات مختلف حتی متضاد همسر گوش داده آماده باشیم که نظرم را در صورت لزوم تغییر دهیم؟ آیا واقفیم که حقیقت نسبی است و از طریق مشورت است که به درک تدریجی آن می‌رسیم یا بر آنیم که همسر خود را بنا به

آنچه ما فکر می‌کنیم و می‌خواهیم، تعلیم داده و تربیت کنیم؟ آیا هدفمان از مشورت در خانواده اتحاد است و یا خدای نکرده ثبوت این که حق با ما است؟

آیا وقتی حضرت بهاءالله در لوح مقصود می‌فرمایند: "امروز انسان کسی است که به خدمت جمیع مَنْ عَلَى الارض قیام نماید." آیا به این نکته آگاهیم که روح خدمت به همسر در چهارچوب ازدواج، مستلزم فرا رفتن از مرز راحت و فضای عادات قدیمه ما است در جهت برآوردن احتیاجات روحی، روانی و جسمانی او؟

آیا هنگام اختلافات و سختی‌ها باوقار و سکون در صدد حلّ و فصل مشکلاتیم با روحیه ای باز برای یادگیری و تغییر یا خدای نکرده فراموش کرده ایم که:

"کسانی که به سائقه نفس و هوی و یا به علت عدم توانایی در مهار کردن خشم و غضب خود به اعمال خشونت نسبت به دیگران وسوسه می‌شوند، باید متذکر باشند که این رفتار نکوهیده در ظهور حضرت بهاءالله محکوم شده است.

تطابق آنچه درست می‌دانیم و معتقدیم با آنچه عمل می‌کنیم، از خصائص نفس والای انسانی است. و به این جهت آرامش روح و روان با خود می‌آورد. حضرت عبدالبهاء می‌فرمایند: "حمد کنید خدا را که اخوت جسمانی را با اخوت روحانی توأم نمودید، باطن را عین ظاهر ساختید و ظاهر را جلوه گاه باطن نمودید. حلاوت این اخوت، سبب اهتزاز روح گردد. و ملاحظت این نسبت موجب انبساط قلب شود... چه فضلی اعظم از این و چه موهبتی اَحلی از آن. پس به حمد و ثنای الهی پردازید که به این فیض و فضل عظیم فائز گشتید."

از لحاظ روانشناسی هر چه فاصله و گسست بین دنیای درون و برونمان کمتر باشد از سلامت روحی و روانی بیشتری برخورداریم. دوگانگی بین باطن و ظاهر، خود باعث اختلالات روانی و شخصیتی فراوان است. این شفافیت و یکپارچگی گفتار با کردار برای رشد سالم فرزندان عزیزمان هم از اهمیتی خاص برخوردار است. چه که فرزندان بخصوص نوجوانانمان با روحی پاک و تازه به دنبال حقیقتند و تجربه دوگانگی بین کردار در خانه و گفتار در خارج از آن، آنها را

می آزارد. هنگامی که به سن بلوغ و تشکیل هویت شخصی خود می‌رسند خدای نکرده دچار بحران شده، اعتماد و احترام خود را چه به والدین و چه به اعتقادات آنها از دست می‌دهند. برای درک اهمیت تمسک تام به اصول و تعالیم این توقیع از حضرت ولی امرالله را مطالعه کنیم که می‌فرمایند:

"نه با نیروی اعداد، نه با معرفی مجموعه ای از اصول جدید و عالی ، نه با نقشه های کامل تبلیغی،...نه حتی با قوه ایمان و شوق ایقانمان، می‌توانیم امیدوار باشیم که موفق به ثبوت حقایق دعوی این ظهور مقدس در چشم مردم مشکوک و منتقد عصر حاضر باشیم. فقط و فقط یک چیز می‌تواند بدون شک و با موفقیت پیروزی این امر مقدس را تضمین کند و آن میزانی است که زندگی درونی و خصوصی ما انعکاسی باشد از تجلیات تعالیم جاودانه حضرت بهاءالله."

مقاله روحانیت یا معنویت در خانواده (فروغ صانعی)